

การนำเสนอแบบการใช้ห้องเรียนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายวิเชียร ทิพย์ชุมภู

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาอุดมศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา

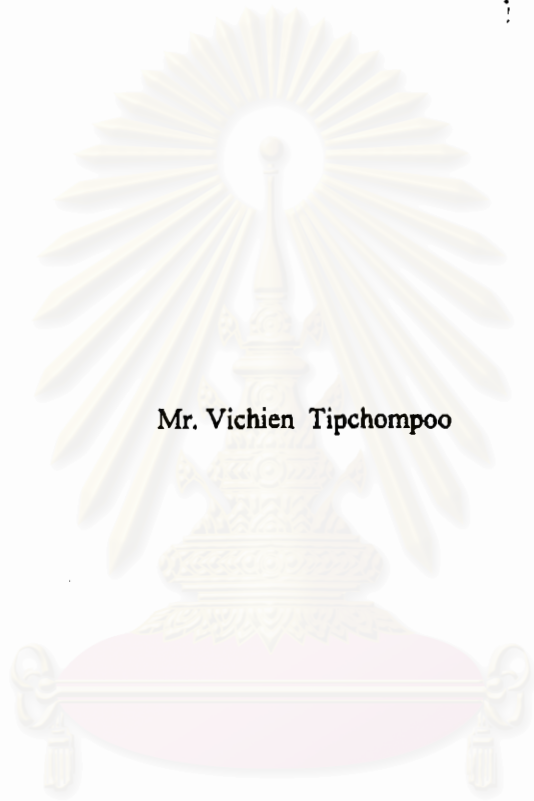
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-635-897-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A PROPOSED PATTERN OF CLASSROOM UTILIZATION
IN CHULALONGKORN UNIVERSITY**

Mr. Vichien Tipchompoo

**สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Higher Education**

Department of Higher Education

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-635-897-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การนำเสนอแบบการใช้ห้องเรียนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โดย นายวิเชียร ทิพย์ชุมภู
ภาควิชา อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมฆาคุณวุฒิ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

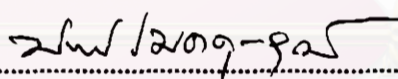

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

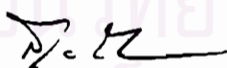
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมฆาคุณวุฒิ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภัญญา ไชวโกล)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมเพียงแผ่นเดียว

วิทยานิพนธ์ : การนำเสนอแบบการใช้ห้องเรียนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (A PROPOSED PATTERN OF CLASSROOM UTILIZATION IN CHULALONGKORN UNIVERSITY)

ชื่อผู้ศึกษา : รศ.ดร. ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 155 หน้า, ISBN 974-635-897-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแบบการใช้ห้องเรียนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการวางแผนการเรียนการสอนและการบริหารงานอาคารสถานที่ สำหรับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ จำนวน 359 คน และนิสิต จำนวน 865 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และสถิติทดสอบที ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

อัตราการใช้ห้องเรียนภาคต้นในภาพรวมเฉลี่ยร้อยละ 58.40 ภาคปลายเฉลี่ยร้อยละ 58.37 ส่วนอัตราการใช้พื้นที่ภาคต้นในภาพรวมเฉลี่ยร้อยละ 24.51 ภาคปลายเฉลี่ยร้อยละ 22.57 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอัตราการใช้ห้องเรียนจริงกับค่าการใช้ห้องเรียนที่เหมาะสม พบว่าทั้งภาคต้นและภาคปลายส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยของอัตราการใช้ห้องเรียนจริงต่ำกว่าค่าการใช้ห้องเรียนที่เหมาะสม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ห้องเรียนในภาคต้นอยู่ระหว่าง ร้อยละ 5.01 ถึงร้อยละ 69.51 ส่วนภาคปลายประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ห้องเรียนอยู่ระหว่าง ร้อยละ 11.96 ถึงร้อยละ 30.02

แบบการใช้ห้องเรียนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ควรมีการจัดการในการใช้ห้องเรียนดังนี้ คณะในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ควรสร้างอาคารเรียนรวม โดยคณะที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันใช้ร่วมกัน ส่วนคณะในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ควรสร้างอาคารเรียนรวมสำหรับวิชาบรรยาย หรือใช้อาคารเรียนรวมร่วมกับคณะในกลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ในวิชาบรรยาย ส่วนในวิชาปฏิบัติ คณะที่มีความต้องการอุปกรณ์ที่แตกต่างกัน ควรมีการสร้างอาคารเรียนสำหรับใช้ในวิชาปฏิบัติของแต่ละคณะ ส่วนรายวิชาที่ใช้อุปกรณ์ร่วมกันได้ อาจจะจัดเป็นอาคารเรียนรวม แต่จะต้องมีแนวทางในการบริหารทางด้านทรัพยากร เช่น การจัดสรรงบประมาณ การจัดบุคลากร สำหรับการบริหารการใช้อาคารเรียนรวม ควรมีหน่วยงานส่วนกลางที่รับผิดชอบโดยเฉพาะ ส่วนอาคารเรียนของแต่ละคณะให้แต่ละคณะเป็นผู้รับผิดชอบบริหารเอง

ภาควิชา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สาขาวิชา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิติกร ปทีป เมธาคุณวุฒิ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ปทีป เมธาคุณวุฒิ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C644047 : MAJOR HIGHER EDUCATION
KEY WORD: PATTERN / CLASSROOM / UTILIZATION

VICHIEEN TIPCHOMPOO : A PROPOSED PATTERN OF CLASSROOM
UTILIZATION IN CHULALONGKORN UNIVERSITY. THESIS ADVISOR :
ASSO. PROF. PATEEP METHAKUNAVUDHJ, Ph.D. 155 pp. ISBN 974-635-897-9

This research purpose was aimed at proposing a pattern of classroom utilization in Chulalongkorn University, as a part of information used for instructional planning and for building administration in Chulalongkorn University. Questionnaire and structured interview were used for collecting data. The sample consisted of 359 instructors and 865 students. The data were analyzed using; percentage, mean scores, and t-test.

The research results revealed that : Classroom utilization rate in the first semester was 58.40 percent, and 58.37 percent in the second semester. Space utilization rate in first semester was 24.51 percent, and 22.57 percent in the second semester. Meanwhile, comparing mean scores between actual classroom utilization rate with optimum utilization showed that actual classroom utilization rates was lower than the optimum utilization scores in both semesters, at .05 level of significance. The efficiency of classroom utilization in the first semester was within 5.01 - 69.51 percent and 11.96 - 30.02 percent in the second semester.

Suggestions for the pattern of classroom utilization in Chulalongkorn University : 1). The common building should be set up for humanity and social science faculties. 2). For science and technology faculties there should be a common building for lecture courses, but separate buildings for practicum courses with different instruments used. 3). For those using common buildings, there should be directions for resources management, e.g., budget allocation, personnel management, and the central unit should take responsibility for the common building management. For buildings belonging to any faculty, that faculty should be responsible for their own building management.

ภาควิชา..... จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สาขาวิชา..... จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่อนักศึกษา..... วิภาวดี นิลนันทน์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... 21/11/2539-9/11
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ โดยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำและให้ความช่วยเหลือในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดียิ่งตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา โฉววิไลกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ที่ให้คำแนะนำ ผู้อำนวยการกองแผนงาน และเพื่อน ๆ ที่ช่วยเหลือตลอดมา

วิเชียร ทิพย์ขุมภู

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ซ
บทที่	
1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
ตอนที่ 1 ความสำคัญของการใช้ประโยชน์ห้องเรียน	12
ตอนที่ 2 การประเมินค่าการใช้ประโยชน์ห้องเรียน	16
ตอนที่ 3 เกณฑ์มาตรฐานของพื้นที่ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ	23
3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล	41
การวิเคราะห์ข้อมูล	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
การวิเคราะห์ข้อมูลการใช้ห้องเรียน	48
การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้ห้องเรียน	61
การวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิตในการใช้ห้องเรียน	74
การวิเคราะห์ความเหมาะสมของห้องเรียนในความคิดเห็นของ อาจารย์ผู้สอนและนิสิต	83
การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้จัดตารางสอน	114
การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหาร	118
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	123
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	124
อภิปรายผลการวิจัย	133
ข้อเสนอแนะ	138
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย	139
รายการอ้างอิง	140
ภาคผนวก	143
ประวัติผู้วิจัย	155

สารบัญญัตินี้

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของอาจารย์ จำแนกตามคณะ	39
2	จำนวนและร้อยละของนิสิต จำแนกตามคณะ	40
3	ค่าเฉลี่ยร้อยละของอัตราการใช้ประโยชน์ห้องเรียนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2538 จำแนกตามคณะและภาคการศึกษา	48
4	ค่าเฉลี่ยร้อยละของอัตราการใช้ประโยชน์ห้องเรียนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2538 จำแนกตามขนาดของห้อง และภาคการศึกษา	50
5	ค่าเฉลี่ยร้อยละของอัตราการใช้ห้องบรรยายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาคต้น ปีการศึกษา 2538 จำแนกตามขนาดของห้องและคณะ	52
6	ค่าเฉลี่ยร้อยละของอัตราการใช้ห้องบรรยายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาคปลาย ปีการศึกษา 2538 จำแนกตามขนาดของห้องและคณะ	54
7	ค่าเฉลี่ยร้อยละของอัตราการใช้ห้องปฏิบัติการในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาคต้น ปีการศึกษา 2538 จำแนกตามขนาดของห้องและคณะ	56
8	ค่าเฉลี่ยร้อยละของอัตราการใช้ห้องปฏิบัติการในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาคปลาย ปีการศึกษา 2538 จำแนกตามขนาดของห้องและคณะ	58
9	การเปรียบเทียบค่าการใช้ประโยชน์ห้องเรียนระหว่างค่าที่เหมาะสมกับค่าการใช้ ห้องเรียนจริง จำแนกตามคณะ	61
10	การเปรียบเทียบค่าการใช้พื้นที่ห้องเรียน ระหว่างค่าที่เหมาะสมกับค่าการใช้ พื้นที่ของห้องเรียนจริง จำแนกตามคณะ	63
11	ร้อยละของประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ห้องเรียนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำแนกตามคณะและภาคการศึกษา	64
12	ร้อยละของประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์ห้องเรียนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำแนกตามคณะ ประเภทการสอน และภาคการศึกษา	66
13	เปรียบเทียบจำนวนห้องที่ใช้จริงกับจำนวนห้องที่ควรใช้ จำแนกตาม ภาคการศึกษา และคณะ	68
14	เปรียบเทียบจำนวนห้องที่ใช้จริงกับจำนวนห้องที่ควรใช้ ภาคต้น ปีการศึกษา 2538	69
15	เปรียบเทียบจำนวนห้องที่ใช้จริงกับจำนวนห้องที่ควรใช้ ภาคปลาย ปีการศึกษา 2538	71

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	เปรียบเทียบจำนวนห้องที่ใช้จริงกับจำนวนห้องที่ควรใช้ จำแนกตามขนาดของห้อง และภาคการศึกษา	72
17	ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต ในการใช้ห้องบรรยายและห้องปฏิบัติการ ในลักษณะที่ใช้ร่วมกันหลายคณะ	74
18	ความคิดเห็นของอาจารย์และนิสิต ในการใช้ห้องบรรยายและห้องปฏิบัติการ ในลักษณะกลุ่มสาขาวิชาเดียวกันใช้อาคารเรียนร่วมกัน	76
19	ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับผู้รับผิดชอบในการบริหาร การใช้อาคารเรียนรวมที่ไม่ใช้อาคารสูง	78
20	ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับผู้รับผิดชอบในการบริหาร การใช้อาคารเรียนรวมที่เป็นอาคารสูง	79
21	ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับผู้รับผิดชอบในการบริหารการใช้อาคาร ที่เป็นอาคารเรียนของแต่ละคณะที่ไม่ใช้อาคารสูง	80
22	ความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับผู้รับผิดชอบในการบริหารการใช้อาคาร ที่เป็นอาคารเรียนของแต่ละคณะที่เป็นอาคารสูง	81
23	ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต เกี่ยวกับความเหมาะสมของ ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนของคณะแพทยศาสตร์	83
24	ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต เกี่ยวกับความเหมาะสมของ ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนของคณะทันตแพทยศาสตร์	85
25	ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต เกี่ยวกับความเหมาะสมของ ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนของคณะสัตวแพทยศาสตร์	87
26	ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต เกี่ยวกับความเหมาะสมของ ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนของคณะเภสัชศาสตร์	89
27	ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต เกี่ยวกับความเหมาะสมของ ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนของคณะสหเวชศาสตร์	91
28	ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต เกี่ยวกับความเหมาะสมของ ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนของคณะวิทยาศาสตร์	93

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
29	ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต เกี่ยวกับความเหมาะสมของ ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนของคณะวิศวกรรมศาสตร์	95
30	ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต เกี่ยวกับความเหมาะสมของ ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	97
31	ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต เกี่ยวกับความเหมาะสมของ ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนของคณะอักษรศาสตร์	99
32	ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต เกี่ยวกับความเหมาะสมของ ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนของคณะนิเทศศาสตร์	101
33	ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต เกี่ยวกับความเหมาะสมของ ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์	103
34	ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต เกี่ยวกับความเหมาะสมของ ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนของคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี	105
35	ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต เกี่ยวกับความเหมาะสมของ ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนของคณะเศรษฐศาสตร์	106
36	ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต เกี่ยวกับความเหมาะสมของ ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนของคณะรัฐศาสตร์	107
37	ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต เกี่ยวกับความเหมาะสมของ ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนของคณะนิติศาสตร์	108
38	ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต เกี่ยวกับความเหมาะสมของ ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนของคณะศิลปกรรมศาสตร์	109
39	ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต เกี่ยวกับความเหมาะสมของ ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนของอาคารเรียนรวมบรมราชกุมารี	111
40	ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต เกี่ยวกับความเหมาะสมของ ห้องเรียนที่ใช้ในการเรียนการสอนของอาคารเรียนศึกษาวัฒนา	112